

Supported by:

Federal Ministry
for the Environment, Climate Action,
Nature Conservation and Nuclear Safety

European
Climate Initiative
EUKI

on the basis of a decision
by the German Bundestag

SMJERNICE ZA IZVJEŠTAVANJE PREMA SPORAZUMU GRADONAČELNIKA PUTEM MYCOVENANT PLATFORME

Projekat:	Green Kick
Naziv dokumenta:	Smjernice za izvještavanje prema Sporazumu gradonačelnika putem MyCovenant platforme
Naručilac:	Centar za razvoj i podršku - CRP
Jezik:	Bosanski
Izvršilac:	Hamid Mehinović Tel: +387 62 993 332 E-mail: hmehin@gmail.com
Vrijeme Izrade:	Juli, 2026. godine
Sažetak dokumenta (kratki opis):	Ovaj dokument daje praktične smjernice općinama i gradovima u Bosni i Hercegovini (i regiji) za pripremu, unos i praćenje podataka u okviru Sustainable Energy and Climate Action Plan (SECAP) kroz MyCovenant platformu Sporazuma gradonačelnika. Fokus je na ključnim sekcijama My Strategy, Emission Inventory i My Actions, frekvenciji izvještavanja, minimalnim kriterijima prihvatljivosti plana te organizaciji internog procesa i izvora podataka u lokalnom kontekstu BiH. Dokument služi kao izlazni deliverable sa treninga i kao referenca koju općine mogu koristiti pri prvom podnošenju i kasnijem monitoringu SECAP-a.

SADRŽAJ

1.	SECAP (SUSTAINABLE ENERGY AND CLIMATE ACTION PLAN).....	5
1.1.	Šta je SECAP i zašto je važan	6
1.2.	Obaveze potpisnica	6
2.	COVENANT COVENANT PROCES I LOGIKA IZVJEŠTAVANJA.....	7
2.1.	Koraci u procesu	7
2.2.	Frekvencija izvještavanja.....	7
2.3.	JRC povratne informacije i prihvatljivost plana.....	9
3.	MY STRATEGY – STRATEŠKI OKVIR PLANA	9
3.1.	Dugoročna vizija	9
3.2.	Ciljevi i obaveze	10
3.3.	Administrativna struktura i kapaciteti	10
3.4.	Uključivanje dionika	11
3.5.	Budžet i monitoring proces	11
4.	EMISSION INVENTORY – BEI I MEI	12
4.1.	Osnovni pregled inventara	12
4.2.	Emisioni faktori.....	12
4.3.	Finalna potrošnja energije.....	13
4.4.	Izvori podataka za BiH općine	15
4.5.	Oznake za nedostajuće podatke.....	15
5.	MY ACTIONS – MJERE, FINANSIRANJE I PRAĆENJE.....	16
5.1.	My Actions Overview i Details	16
5.2.	Minimalni zahtjevi za akcije.....	16
5.3.	Finansiranje akcija.....	17
5.4.	Monitoring provedbe	17
6.	PRAKTIČNE SMJERNICE ZA OPĆINE U BOSNI I HERCEGOVINI	17
6.1.	Organizacija internog procesa	17
6.2.	Tipični izvori podataka	18
6.3.	Najčešće greške	18
7.	KRATKI VODIČ I LISTA ZA PROVJERU ZA BRZO KORIŠTENJE	19
7.1.	Šta općina mora uraditi	19
7.2.	Operativni checklist (lista za provjeru)	19
7.3.	Preporučeni resursi	20
7.4.	Korak po korak lista za provjeru	20
8.	ZAKLJUČAK	23

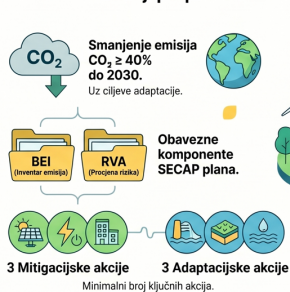

1. SECAP (SUSTAINABLE ENERGY AND CLIMATE ACTION PLAN)

SECAP (Sustainable Energy and Climate Action Plan) je integrisani plan kojim se lokalna zajednica obavezuje da istovremeno radi na smanjenju emisija stakleničkih gasova, povećanju otpornosti na klimatske uticaje i rješavanju pitanja energetske siromaštva. Umjesto da se energijska efikasnost, klimatska otpornost i socijalna pitanja planiraju odvojeno, SECAP ih povezuje u jedinstven okvir koji se izvještava kroz MyCovenant platformu.

SECAP Izvještavanje: Vodič za lokalne samouprave kroz MyCovenant

Obaveze i kriteriji potpisnica

Struktura MyCovenant platforme

Vremenski okvir obaveza

Godina 0

Pristupanje Sporazumu
i registracija.

Do 2. godine

Podnošenje potpunog SECAP
plana (Strategija, BEI, RVA, Akcije).

Svake 2 godine

Monitoring: izvještavanje o
napretku akcija i novi inventar (MEI).

Za općine i gradove u Bosni i Hercegovini SECAP je važno sredstvo za povezivanje razvojnih prioriteta s konkretnim projektima i izvorima finansiranja, jer pomaže da se postojeće i planirane mjere stave u jasnu strukturu ciljeva, sektora i indikatora. Na taj način izvještavanje prema Sporazumu gradonačelnika nije samo administrativna obaveza, nego alat za upravljanje lokalnim razvojem.

1.1. Šta je SECAP i zašto je važan

SECAP je akcioni plan koji obuhvata tri ključne cjeline: analitički dio (inventar emisija i osnovne klimatske analize), strateški dio (vizija, ciljevi, prioritetni sektori) i operativni dio (konkretno mjere sa budžetom, rokovima i indikatorima). Kroz MyCovenant platformu ove cjeline se pretvaraju u strukturiran set podataka koji omogućava praćenje napretka i poređenje među lokalnim zajednicama.

Za općinu u BiH, praktičan značaj SECAP-a je u tome što jasno pokazuje gdje nastaju najveće emisije, koji sektori imaju najviše potencijala za uštede, koje mjere donose najveće efekte i kako se javna sredstva i donatorski programi mogu usmjeriti ka prioritetima. Uz to, dobro pripremljen SECAP olakšava komunikaciju prema vijeću, građanima i partnerima jer daje preglednu sliku planiranih intervencija.

1.2. Obaveze potpisnica

Lokalne vlasti koje pristupe Sporazumu gradonačelnika obavezuju se da u roku od dvije godine od formalnog pristupanja podnesu akcioni plan koji sadrži mitigacijske ciljeve, adaptacijske ciljeve i inventar emisija (BEI). Taj plan se unosi i prati kroz MyCovenant platformu, a napredak se redovno izvještava svake dvije godine.

U okviru Sporazuma gradonačelnika za klimu i energiju, minimalni cilj smanjenja emisija za SECAP iznosi najmanje 40% do 2030. godine u odnosu na odabranu baznu godinu. Međutim, mnoge općine, kao i ažurirani ciljevi Evropske unije, sada teže ambicioznijem cilju, odnosno potpunoj klimatskoj neutralnosti do 2050. godine, što zahtijeva smanjenje od 55% do 2030. godine kako bi se ostalo na pravom putu.

2. COVENANT COVENANT PROCES I LOGIKA IZVJEŠTAVANJA

Proces izvještavanja prema Sporazumu gradonačelnika nije jednokratni zadatak, nego ciklus koji počinje pristupanjem inicijativi, nastavlja se izradom i podnošenjem SECAP-a i potom ulazi u faze periodičnog monitoringa. Razumijevanje ove logike važno je kako bi općina na vrijeme organizovala prikupljanje podataka, pripremu planova i ažuriranje informacija u MyCovenant-u.

MyCovenant dijeli izvještavanje na nekoliko glavnih sekcija (My Strategy, Emission Inventory, Risks and Vulnerabilities, My Actions), pri čemu su My Strategy, My Inventories i My Actions jezgro cijelog okvira. Svaka od ovih sekcija ima svoju ulogu u prikazu strategije, podataka i mjera, ali se sve zajedno posmatraju kao jedan sistem.

2.1. Koraci u procesu

Formalni koraci u procesu uključuju registraciju, pripremu akcionog plana, unos podataka i dokumenta u MyCovenant, te kasniji monitoring. Nakon pristupanja inicijativi, lokalna vlast ima dvije godine da izradi i podnese SECAP, što podrazumijeva popunjavanje glavnih sekcija i učitavanje usvojenog planskog dokumenta.

Nakon podnošenja plana, u narednim ciklusima općina izvještava o napretku u realizaciji akcija i ažurira inventar emisija kroz Monitoring Emission Inventory (MEI). Važno je da proces unosa podataka ne bude odvojen od interne pripreme, već da se podaci i mape mjera razvijaju paralelno sa, ili čak prije, samog unosa.

2.2. Frekvencija izvještavanja

Minimalna frekvencija izvještavanja data je kroz tabelu u Guidelines dokumentu (u daljem tekstu Smjernice): akcioni plan se mora podnijeti u roku od dvije godine nakon pristupanja, dok se monitoring izvještaji, uključujući MEI, podnose svake dvije godine nakon podnošenja plana. U tim monitoring fazama MyCovenant automatski otvara dodatna polja u relevantnim sekcijama kako bi korisnik mogao ažurirati napredak ciljeva i mjera.

Slika 1: Primjer otvorenih polja za izvještavanje

Mitigation sectors	Number of actions included in the plan	Action plan implementation status				Estimates in 2030		
		Completed %	On-going %	Postponed %	Not started %	Energy e savings (MMWh/a)	Renewable e energy production (MMWh/a)	CO2 reduction (t CO2/a)
Municipal buildings	3					1031.69	0	426.29
Tertiary (non municipal) buildings, equipment/facilities	1					272.34	0	233.5
Residential buildings	4					2904.31	0	1117.58
Industry (excluding JRCU)	0					0	0	0
Transport	2					703.79	0	153.75
Local Electricity Production	0					0	0	0
Local Heat/Cold Production	0					0	0	0
Waste	0					0	0	0
Others	0					0	0	0
Total	10.00					4912.13	0.00	1931.12

Izvor: MyCovenant portal

Za općine u BiH to praktično znači da je potrebno uspostaviti kontinuirani sistem prikupljanja podataka i praćenja projekata, kako bi dvogodišnje izvještavanje bilo rezultat redovnog rada, a ne ad hoc kampanje neposredno pred rokove. Dobar način je ugraditi obaveze izvještavanja u godišnje planove rada relevantnih službi i preduzeća.

2.3. JRC povratne informacije i prihvatljivost plana

Nakon što općina podnese SECAP kroz MyCovenant, Zajednički istraživački centar (JRC) provodi ocjenu plana u odnosu na minimalne kriterije prihvatljivosti. Ti kriteriji uključuju, između ostalog, formalno odobrenje plana od općinskog vijeća ili ekvivalentnog tijela, jasno definisan mitigacijski cilj od najmanje 55% smanjenja do 2030., inventar emisija koji pokriva ključne sektore i set akcija koji odgovara tim sektorskim prioritetima.

JRC zatim priprema povratni izvještaj sa komentarima i preporukama za poboljšanje, koji se dostavlja općini u roku od najviše šest mjeseci. Važno je da se ovaj feedback posmatra kao konstruktivna podrška za unaprjeđenje plana i budućih ciklusa izvještavanja, a ne samo kao formalna ocjena.

3. MY STRATEGY – STRATEŠKI OKVIR PLANA

My Strategy sekcija MyCovenant-a obuhvata dugoročnu viziju, ciljeve, administrativnu strukturu, angažman dionika, budžet i način monitoringa. Ona ne služi samo za opći opis, već daje politički i institucionalni okvir SECAP-u, pokazuje ko stoji iza plana i s kojim resursima.

Za općine u BiH, My Strategy je mjesto gdje se može jasno povezati klimatska i energetska agenda s lokalnim razvojnim prioritetima, kao što su smanjenje troškova budžeta, poboljšanje kvaliteta zraka, sigurnost snabdijevanja energijom i smanjenje socijalnih razlika.

3.1. Dugoročna vizija

U dijelu Long-term vision traži se kratka vizija za period do 2050. i dalje, koja opisuje željeno stanje lokalne zajednice u pogledu klimatske neutralnosti, otpornosti i dostupnosti energije. Vizija treba obuhvatiti mitigaciju, adaptaciju i energetska siromaštvo i biti formulirana tako da je razumljiva i stručne službe i građani.

Primjer dobre vizije

Godine 2050. Općina XY je održiva i klimatski otporna zajednica zasnovana na principima energijske efikasnosti, odgovornog korištenja prirodnih resursa i održive ekonomije. Kroz razvoj obnovljivih izvora energije i očuvanje prirodnog bogatstva, Općina XY postaje primjer općine koja gradi svoj napredak u skladu sa okruženjem i dobrobiti svojih građana. Razvijajući se kroz pravednu energetska tranziciju, Općina XY postaje mjesto gdje svi građani imaju jednak pristup čisti, sigurnoj i pristupačnoj energiji.

Kvalitetna vizija za općinu u BiH može u nekoliko rečenica sažeto reći da grad želi smanjiti emisije, obnoviti i modernizirati energetska sistem, zaštititi stanovništvo od ključnih klimatskih rizika i obezbijediti da niko ne bude isključen iz osnovnih energetskih usluga zbog siromaštva. Takva vizija kasnije služi kao okvir za ciljeve i akcije.

3.2. Ciljevi i obaveze

Targets and commitments dio traži precizno definisane mitigacijske ciljeve, uključujući baznu godinu, procenat smanjenja i ciljni horizont, pri čemu cilj smanjenja CO₂ mora biti najmanje 55% do 2030. Korisnik može odabrati apsolutni pristup (smanjenje u odnosu na ukupne emisije) ili pristup po stanovniku, uz preporuku da se za sve ciljeve koristi ista bazna godina.

Adaptacijski ciljevi unose se kvalitativno ili kvantitativno, uz navođenje jedinica, bazne i ciljnih godina i progresa, ako je relevantno. Za općine u BiH korisno je da ciljevi ne budu samo deklarativni, već vezani za konkretne sektore i indikatore (npr. smanjenje šteta od poplava, povećanje broja obnovljenih javnih zgrada, smanjenje energetskog troška po domaćinstvu).

3.3. Administrativna struktura i kapaciteti

My Strategy zahtijeva da općina odabere tip administrativne strukture (mono-sektorska, multi-sektorska, multi-level) i navede tip osoblja te, po potrebi, broj zaposlenih sa punim radnim vremenom (FTE) na pripremi i implementaciji plana. Time se daje jasna slika o tome ko je odgovoran za SECAP i koliko resursa ima na raspolaganju.

U praksi, većina općina u BiH koristi multi-sektorski pristup: jedna služba koordinira proces, dok druge službe i javna preduzeća doprinose podacima i provedbi. Formalno imenovanje SECAP koordinatora i radne grupe pomaže da se odgovornosti jasnije definišu i da se izbjegne preklapanje ili “prazan prostor” u zadacima.

3.4. Uključivanje dionika

Stakeholders engagement dio traži da općina navede tipove dionika, metode angažmana i svrhu njihovog uključivanja. Guidelines navode primjere metoda kao što su ankete, radionice, fokus grupe i citizen jury, uz mogućnost dodatnih pojašnjenja u polju komentara.

Za općine u BiH ključno je uključiti aktere bez kojih nema kvalitetnih podataka niti provedbe:

- elektrodistribuciju,
- komunalna preduzeća,
- veće javne ustanove,
- socijalne službe, i
- po potrebi, nevladin sektor i stručnu zajednicu.

Iako proces ne mora biti široko participativan, treba biti dovoljan da obezbijedi informacije, legitimitet mjera i podršku implementaciji.

3.5. Budžet i monitoring proces

Budžet sekcija traži da se navede ukupni budžet predviđen za implementaciju SECAP-a u eurima, podjela budžeta na mitigacijske i adaptacijske mjere i tipovi izvora finansiranja (lokalni, regionalni, nacionalni, EU, javno-privatna partnerstva, privatni partneri). Monitoring proces zahtijeva opis načina praćenja implementacije, uključujući broj planiranih revizija i vremenski okvir.

Za općine u BiH korisno je da se budžet prikaže realno, kao kombinacija vlastitih sredstava, projekata koji su već pokrenuti i potencijalnih izvora (grantovi, krediti, fondovi). Monitoring proces treba jasno navesti ko priprema izvještaje, koliko često i kome se izvještaji prezentuju (vijeće, javnost), jer je to osnova za kasniji ciklus izvještavanja.

4. EMISSION INVENTORY – BEI I MEI

Emission Inventory sekcija daje tehničku osnovu za mitigacijski dio SECAP-a, jer pokazuje emisije po sektorima i energentima u odabranoj baznoj godini i u kasnijim monitoring godinama. BEI (Baseline Emission Inventory) daje početnu sliku, dok MEI (Monitoring Emission Inventory) pokazuje kako se emisije mijenjaju u odnosu na postavljene ciljeve.

Inventar nije samo tabela brojeva; on je osnova za logičan izbor ciljeva i mjera. Ako inventar ne prepoznaje ključne izvore emisija, teško je opravdati zašto su određene sektorske mjere prioritetne.

4.1. Osnovni pregled inventara

U Overview dijelu Emission Inventory sekcije unose se inventar godina, broj stanovnika, tip emisionog faktora i jedinica izvještavanja. Korisnik može izabrati između IPCC, LCA i national/sub-national faktora, te između izvještavanja u tonama CO₂ ili tonama CO₂ ekvivalenta, u zavisnosti od toga da li uključuje i druge stakleničke gasove.

Važno je da općina od početka uspostavi dosljedan pristup, jer mijenjanje metodologije, godina ili jedinica bez jasnog objašnjenja otežava poređenje BEI-a i MEI-a u budućnosti. Najbolje je da se dogovoreni pristup dokumentuje interno, zajedno s izvorima podataka.

4.2. Emisioni faktori

Smjernice dozvoljavaju da se koriste predefinisani emisioni faktori koje nudi MyCovenant, ali preporučuju upotrebu emisionih faktora prema IPCC metodologiji. Posebno se razlikuju nacionalni faktor za potrošnju električne energije i lokalni faktor kada postoji lokalna proizvodnja ili značajna kupovina certificirane zelene električne energije.

U kontekstu BiH, važan korak je uskladiti faktor za električnu energiju s nacionalnim inventarima ili relevantnim institucijama, kako bi reflektovao stvarni miks proizvodnje (npr. kombinaciju hidro i termo izvora). Za ostale energente mogu se koristiti IPCC default vrijednosti ili nacionalni faktori kada su dostupni, uz jasno navođenje korištenih izvora u internim dokumentima.

4.3. Finalna potrošnja energije

Finalna potrošnja energije (Final energy consumption) tabela strukturirana je po sektorima i podsektorima u redovima i po energentima u kolonama, pri čemu se za svaki sektor-energent unos podataka vrši u MWh. Sektori su grupisani u tri makrosektora, dok su četiri ključna sektora municipalne zgrade i objekti, tercijarne zgrade, stambene zgrade i transport.

Slika 2: Primjer tabele za finalnu potrošnju energije

Sector	FINAL ENERGY CONSUMPTION [MMt]															Total
	Electricity	District heating and cooling	Fossil fuels							Renewable energies						
			Natural gas	Liquid gas	Heating oil	Diesel	Gasoline	Lignite	Coal	Other fossil fuels	Plant oil	Biofuel	Other biomass	Solar thermal	Geothermal	
BUILDINGS, EQUIPMENT/FACILITIES AND INDUSTRIES																
Municipal buildings, equipment/facilities	797.44	0.00	0.00	0.00	226.32	0.00	0.00	536.72	536.72	0.00	0.00	47.62	0.00	0.00	0.00	2144.82
- Municipal buildings, equipment/facilities	487.6124...	NE	NE	NE	226.318...	NE	NE	536.716...	536.716...	NE	NE	47.61721...	NE	NE	NE	1834.98
- Public lighting	309.83	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	389.83
- Other	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	0.00
Tertiary (non municipal) buildings, equipment/facilities	0.00	0.00	0.00	0.00	704.14	0.00	0.00	2015.33	2015.33	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	4734.80
- Institutional buildings	NE	NE	NE	NE	704.14	NE	NE	2015.33	2015.33	NE	NE	NE	NE	NE	NE	4734.80
- Other	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	0.00
Residential buildings	477.10	NE	NE	NE	NE	NE	NE	25338.49	25338.49	NE	NE	104900.29	NE	NE	NE	157054.47
Industry (excluding IPPU)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
- Non-ETS	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	0.00
- ETS (not recommended)	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	0.00
Buildings, equipment/facilities and industries not allocated (incl. non-municipal buildings, equipment/facilities related to transport, waste, agriculture)	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	0.00
Subtotal	1274.54	0.00	0.00	0.00	930.46	0.00	0.00	28390.54	28390.54	0.00	0.00	104948.01	0.00	0.00	0.00	163934.05

Izvor: MyCovenant portal

Kao minimalni zahtjev, potrebno je prijaviti podatke za najmanje tri od četiri ključna sektora. To osigurava da inventar pokriva najvažnije oblasti u kojima lokalne vlasti imaju uticaj na potrošnju energije i emisije. Mitigacijske mjere zatim moraju biti usmjerene na najmanje dva od tih odabranih sektora, što daje logičnu vezu između podataka i planiranih intervencija.

4.4. Izvori podataka za BiH općine

U praksi se podaci prikupljaju od elektrodistribucija, komunalnih preduzeća, kroz evidencije o javnim zgradama i voznom parku, te kroz statističke procjene za domaćinstva i dio transporta. Kod manjih općina podaci često nisu potpuno razrađeni po sektorima, pa se moraju koristiti procjene uz transparentnu metodologiju.

Za svaki set podataka korisno je voditi internu evidenciju o tome ko je dostavio podatke, za koju godinu, u kojem formatu i kako su eventualno preračunati u MWh. Ta evidencija ne ulazi nužno u MyCovenant, ali je ključna za ponovnu izradu inventara i za provjeru podataka u sljedećim ciklusima.

4.5. Oznake za nedostajuće podatke

Smjernice dozvoljavaju upotrebu oznaka (NO, NE, IE, C) u situacijama kad podaci ne postoje, uključeni su na drugom mjestu, povjerljivi su ili nisu procijenjeni. Ove oznake pomažu da inventar bude transparentan, umjesto da se praznine “popunjavaju” netačnim vrijednostima.

Za općine u BiH metodološki je ispravnije jasno označiti gdje podaci nedostaju nego unositi pretpostavke bez osnove. Dugoročno, takav pristup olakšava poboljšanje kvaliteta podataka i smanjuje rizik od pogrešnih zaključaka u planiranju.

5. MY ACTIONS – MJERE, FINANSIRANJE I PRAĆENJE

My Actions sekcija MyCovenant-a prevodi strategiju i inventar u konkretne akcije, projekte i programe koje općina planira provesti. Ovdje se vidi šta se zaista dešava na terenu i koje mjere će se realizovati, u kojim sektorima, s kojim budžetom i očekivanim efektima.

Dobar portfolio akcija povezuje najveće izvore emisija i najvažnije klimatske i socijalne rizike sa skupom mjera koje imaju realne nosioce, izvore finansiranja i indikator napretka.

5.1. My Actions Overview i Details

Smjernice razlikuju My Actions Overview, gdje se prikazuju agregirani podaci o mitigacijskim, adaptacijskim i energy poverty akcijama, i My Actions Detail, gdje se unose detalji za svaku pojedinačnu akciju. Za svaku akciju traže se opće informacije, podaci o finansiranju i specifični detalji u zavisnosti od tipa akcije.

Ovaj raspored omogućava da općina prvo stekne pregled cjelokupnog portfolija i provjeri da li mjere pokrivaju ključne sektore i ciljeve, a zatim da ključne akcije razradi detaljno, uključujući budžet, uštede energije, smanjenje emisija i druge relevantne indikatore.

5.2. Minimalni zahtjevi za akcije

Minimalni kriteriji navode da općina mora prijaviti **najmanje tri ključne mitigacijske akcije** u roku od dvije godine nakon pristupanja inicijativi. **Za adaptaciju se traži najmanje tri ključne akcije** u roku od četiri godine, **dok se za energy poverty traži najmanje jedna ključna akcija** u istom periodu, kada se ova tema obrađuje.

Mitigacijske akcije moraju pokriti najmanje dva od ključnih sektora odabranih u Emission Inventory sekciji. To osigurava da se slijede logika inventara i da se mjere zaista fokusiraju na oblasti u kojima lokalne vlasti imaju najveći uticaj. U praksi je najbolje da ključne akcije budu one koje imaju najveći očekivani efekat i najveću vjerovatnoću realizacije.

5.3. Finansiranje akcija

Action funding dio traži da se navede ukupni trošak implementacije, tip izvora finansiranja i, po potrebi, investicioni i neinvesticioni troškovi. Za ključne akcije navedeno polje ukupnog troška implementacije je obavezno.

U kontekstu BiH, gdje finansiranje često dolazi kombinacijom lokalnog budžeta i eksternih izvora (grantovi, fondovi, krediti), korisno je jasno prikazati strukturu finansiranja i faze u kojima se očekuju pojedini izvori. Time se smanjuje rizik da mjere ostanu samo na papiru i olakšava kasniji monitoring potrošnje.

5.4. Monitoring provedbe

Nakon podnošenja plana, MyCovenant automatski generiše dodatna polja u My Actions sekciji za praćenje napretka. Korisnik zatim može označiti status akcije (planirana, u toku, završena), budžet potrošen do sada i ostvarene efekte kao što su ušteda energije, smanjenje emisija ili broj korisnika.

Za općine je najpraktičnije da pri definiranju akcija odmah planiraju jednostavne, ali mjerljive indikatore, kako bi njihovo ažuriranje u monitoring fazi bilo tehničko pitanje, a ne nova analitička vježba. Time se osigurava da My Actions ostane živ dokument, a ne statična lista mjera.

6. PRAKTIČNE SMJERNICE ZA OPĆINE U BOSNI I HERCEGOVINI

Iako su formalni zahtjevi Sporazuma gradonačelnika isti za sve potpisnice, lokalni kontekst u BiH zahtijeva dodatne praktične smjernice u vezi organizacije rada, izvora podataka i uobičajenih izazova. Ovo poglavlje daje iskustvene preporuke koje mogu olakšati pripremu i izvještavanje za općine s ograničenim kapacitetima.

6.1. Organizacija internog procesa

Najbolje rezultate daju općine koje na vrijeme imenuju koordinatore SECAP-a i formiraju funkcionalnu radnu grupu sa jasno podijeljenim odgovornostima. Ta grupa ne mora biti velika, ali treba uključivati ključne službe (npr. komunalne poslove, finansije, urbanizam, razvoj) i predstavnike javnih preduzeća (komunalno, toplana, vodovod).

Korisno je izraditi internu mapu odgovornosti: ko pribavlja podatke o javnim zgradama, ko komunicira s snabdjevačima energije, ko vodi dio o budžetu, ko unosi podatke u MyCovenant i ko je odgovoran za pripremu monitoring izvještaja. Kada ove uloge nisu unaprijed definisane, proces se često usporava pred istekom rokova.

6.2. Tipični izvori podataka

Za električnu energiju osnovni izvor su lokalne elektrodistribucije, koje mogu pružiti podatke po općini i po tarifnim grupama. Za toplotnu energiju i goriva ključni su relevantna komunalna preduzeća, kao i evidencije općinskih vozničkih parkova i javnih nabavki.

Za podatke o stanovništvu i socijalnim indikatorima obično se koriste statistički zavodi, lokalne administrativne evidencije i centri za socijalni rad. U sektorima gdje precizni podaci nedostaju, potrebno je izraditi razumnu metodologiju procjene i jasno je dokumentovati, kako bi se u budućnosti mogla poboljšati.

6.3. Najčešće greške

Među najčešćim greškama su plan koji nije formalno usvojen od općinskog vijeća, inventar koji ne pokriva minimalan broj ključnih sektora, ciljevi bez jasno navedene baze i ciljne godine, te akcije koje nisu povezane s najvećim izvorima emisija. **Dodatni problem nastaje kada se podaci i metodologije ne arhiviraju interno, pa je nakon dvije godine teško objasniti podrijetlo brojeva i ponoviti inventar.**

Još jedna česta greška je zanemarivanje My Overview sekcije prije podnošenja, iako ona jasno pokazuje koja polja nisu popunjena ili imaju tehničke greške. Dobra praksa je da se pred samo slanje plana napravi kratka interna revizija i checklist, kako bi se ove greške uhvatile na vrijeme.

7. KRATKI VODIČ I LISTA ZA PROVJERU ZA BRZO KORIŠTENJE

Pored detaljnog vodiča, korisno je imati sažetu verziju koja služi kao podsjetnik pred unos ili slanje podataka. Ovaj dio može se koristiti kao brzi vodič i operativna lista provjere za timove koji rade na SECAP-u.

7.1. Šta općina mora uraditi

Općina mora pripremiti i usvojiti SECAP, unijeti podatke u MyCovenant i učitati planski dokument u PDF formatu, uz poštivanje roka od dvije godine od pristupanja inicijativi. Također mora definisati mitigacijski cilj smanjenja emisija CO₂ od najmanje 55% do 2030. u odnosu na baznu godinu i redovno pratiti napredak kroz monitoring izvještavanje.

Tri glavne sekcije koje traže najveću pažnju su My Strategy, Emission Inventory i My Actions, jer upravo one čine sadržajnu osnovu za JRC ocjenu plana i kasnije izvještavanje.

7.2. Operativni checklist (lista za provjeru)

Prije podnošenja plana kroz MyCovenant, korisno je proći kroz slijedeću listu pitanja:

- Da li je My Strategy kompletan, uključujući viziju, ciljeve, administrativnu strukturu, budžet i monitoring proces?
- Da li BEI pokriva najmanje tri od četiri ključna sektora i da li su emisijski faktori jasno odabrani i dosljedni?
- Da li su unesene ključne mitigacijske, adaptacijske i energy poverty akcije sa opisom, sektorom, budžetom i indikatorima?
- Da li je usvojeni SECAP dokument učitani u PDF formatu kroz My Strategy → Documents upload?
- Da li My Overview pokazuje da su sva obavezna polja popunjena i da nema aktivnih grešaka?

Ovaj checklist možete prilagoditi internim potrebama, ali je važno da obuhvati sve glavne sekcije i najkritičnije informacije.

7.3. Preporučeni resursi

Najvažniji referentni dokument za tehničke detalje je Reporting Guidelines (Smjernice za izvještavanje), koji korak po korak objašnjava kako popuniti svaku sekciju MyCovenant-a. Pored toga, SECAP Guidebook (SECAP vodič) u tri dijela nudi metodološke smjernice za proces, inventar i tehničke mjere, dok quick reference vodiči, e-learning moduli i Urban Adaptation Support Tool pružaju praktične primjere i dodatnu podršku.

Za timove koji prvi put rade SECAP preporuka je da barem jedna osoba detaljno prouči Guidelines, dok ostali koriste ovaj praktični vodič i checklist kao operativnu mapu. Tako se kombinira dubinsko razumijevanje s jednostavnom primjenom u svakodnevnom radu.

7.4. Korak po korak lista za provjeru

Korak 1 – Pristup MyCovenant platformi

- Otvoren pristup službenoj CoM stranici ili direktno mycovenant.eumayors.eu
- Prijava izvršena sa dodijeljenim korisničkim imenom i lozinkom
- Reset lozinke urađen (ako je potrebno)
- Kontaktiran Helpdesk ako username nije poznat

Korak 2 – Reporting corner i glavne sekcije

- Pronađen “Reporting corner” nakon prijave
- Identifikovane ključne sekcije:
 - My Strategy
 - Emission Inventory
 - Risks and Vulnerabilities
 - My Actions Overview
 - My Actions Details

Korak 3 – My Strategy

- Unesena long-term vision (dugoročna vizija do 2050., uključuje mitigaciju, adaptaciju i energetska siromaštvo)
- Definisani targets and commitments (bazna godina, $\geq 40\%$ smanjenje CO₂ do 2030., adaptacijski ciljevi)
- Odabran tip administrative structure i opisan organizacioni okvir
- Uneseni staff capacity podaci (tip osoblja, po potrebi FTE)
- Evidentiran stakeholders engagement (tipovi dionika, metode, svrha)
- Uneseni budget (ukupni budžet, podjela na mitigaciju/adaptaciju, izvori finansiranja)
- Opisan monitoring process (kako će se plan pratiti, koliko revizija, kada)
- Sve podsekcije snimljene (Save)

Korak 4 – Emission Inventory (BEI)

U Overview unijeto:

- Inventory year (bazna godina)
- Population in the inventory year
- Emission factor type (IPCC / LCA / national/sub-national)
- Emission reporting unit (t CO₂ ili t CO₂e)

U CO₂ emission factors:

- Odabrani/unijeti emisijski faktori za goriva
- Unesen IPCC emisijski faktori
 - Po potrebi, unesen nacionalni faktor za električnu energiju (NEEFE), lokalni faktor (EFE)

U Final energy consumption:

- Unesena potrošnja energije po sektorima/podsektorima i energentima (MWh)
- Pokriveno najmanje 3 od 4 ključna sektora (municipal, tercijarni, stambeni, transport)
- Korištene oznake (NO, NE, IE, C) gdje je primjenjivo

Korak 5 – Risks and Vulnerabilities (RVA)

- Identifikovane climate hazards (poplave, toplotni valovi, suše itd.)
- Procijenjeni trenutačni nivoi rizika i očekivani trendovi
- Definisani ranjivi sektori (po hazardu) i nivoi ranjivosti
- Po potrebi uneseni podaci o adaptivnim kapacitetima (adaptive capacity)
- Po potrebi uneseni ranjive populacijske grupe

Korak 6 – My Actions Overview & Details

U My Actions Overview:

- Uneseni agregirani podaci o mitigacijskim, adaptacijskim i energy poverty akcijama

U My Actions Details za svaku akciju:

- Popunjeni General information (naziv, tip akcije, sektor, opis)
- Popunjen Action funding (ukupni trošak, izvori finansiranja)
- Za mitigation akcije unesene očekivane uštede energije i smanjenje emisija
- Za adaptation akcije povezani hazard i sektori iz RVA
- Za energy poverty akcije definisane ciljne grupe i indikatori

Provjereni minimalni zahtjevi:

- Min. 3 ključne mitigacijske akcije
- Min. 3 ključne adaptacijske akcije
- Min. 1 ključna energy poverty akcija (ako se obrađuje tema energetske siromaštvo)

Korak 7 – Upload planskog dokumenta

- U My Strategy otvoren “My Action plan documents” tab
- Učitani SECAP / akcioni plan u PDF formatu
- Provjereno da je plan formalno usvojen od općinskog vijeća ili ekvivalentnog tijela

Korak 8 – My Overview i podnošenje

- Otvoren My Overview i provjeren status svih sekcija
- Sve greške označene od sistema ispravljene u odgovarajućim tabovima
- Dugme “Submit action plan” kliknuto nakon što su sve sekcije bez grešaka

Korak 9 – Monitoring (svake 2 godine)

U monitoring fazi ažuriran:

- My Strategy (napredak ciljeva, budžet potrošen, kapacitet za implementaciju)
- Emission Inventory (MEI – nova godina, ažurirani podaci)
- My Actions Overview i Details (status akcija, potrošeni budžet, ostvareni efekti)

Podnesen monitoring izvještaj nakon provjere u My Overview

8. ZAKLJUČAK

Izveštavanje prema Sporazumu gradonačelnika putem MyCovenant platforme traži kombinaciju tehničke preciznosti i dobre institucionalne organizacije. Formalni zahtjevi platforme su jasno definisani, ali stvarni uspjeh u praksi zavisi od toga da li općina SECAP posmatra kao živi alat za upravljanje energijom, klimom i razvojem, a ne samo kao set polja za popunjavanje.

Za lokalne zajednice u Bosni i Hercegovini najvažnije je uspostaviti realan, ponovljiv proces: imenovati koordinatora, formirati funkcionalnu radnu grupu, uredno voditi evidenciju izvora podataka, postaviti razumne ciljeve i definisati mjere koje se mogu pratiti kroz vrijeme. Kada se tako postavi, izveštavanje prema Sporazumu gradonačelnika ne služi samo ispunjavanju obaveza, nego i jačanju sposobnosti općine da planira, pregovara o finansiranju i pokaže stvarne rezultate građanima i partnerima.

DODATNI RESURSI

Za općine koje žele unaprijediti znanje i unaprijediti kvalitet SECAP-a i izvještavanja, preporučuju se sljedeći resursi:

- **MyCovenant platforma**
Online platforma Sporazuma gradonačelnika na kojoj se unosi i ažurira SECAP. Sadrži i e-learning module i praktične primjere drugih općina.
 - <https://mycovenant.eumayors.eu/>
- **Reporting Guidelines (Covenant reporting guidelines)**
Detaljno objašnjavaju svako polje u MyCovenant-u i daju primjere kako popuniti My Strategy, Emission Inventory i My Actions. Preporučljivo je da se barem jedna osoba u timu detaljno upozna s ovim dokumentom.
 - [Covenant-reporting-guidelines-EN-final.pdf](#)
- **SECAP Guidebook (tri dijela)**
Priručnik Evropske komisije i JRC-a koji pokriva:
 - proces i organizaciju SECAP-a
 - pripremu BEI i osnovnih analiza
 - tehničke mjere, dobre prakse i opcije finansiranja.
 - [Reporting | EU Covenant of Mayors](#)
- **Quick reference vodiči**
Kratki dokumenti koji daju praktične savjete o:
 - monitoringu implementacije
 - https://eu-mayors.ec.europa.eu/sites/default/files/2022-10/Quick_ref_guide_monitoring.pdf
 - zajedničkim (grupnim) SECAP-ima
 - https://eu-mayors.ec.europa.eu/sites/default/files/2023-06/J-SECAP-ref_guide_final.pdf
 - mogućnostima finansiranja mjera.
 - <https://eu-mayors.ec.europa.eu/sites/default/files/2022-10/Financing%20Air%20Quality%20Plans.pdf>
- **Urban Adaptation Support Tool (Urban-AST)**
Online alat Evropske agencije za okoliš koji pomaže gradovima da razmisle o adaptaciji na klimatske promjene kroz cijeli ciklus, od analize rizika do mjera i monitoringa.
 - <http://climate-adapt.eea.europa.eu/knowledge/tools/urban-ast/step-0-0>

Lanison

VOIRKE

Executive Data

Market Data

Financial Data

Operational Data

Human Resources Data

Legal Data

IT Data

Compliance Data

Other Data

Summary

Conclusion

Appendix

Index

Glossary

References

Notes

Footnotes

Endnotes

Supplementary Data

Additional Information

Further Reading

Related Documents

External Links

Contact Us

Privacy Policy

Terms of Service

Disclaimer

Legal Notice

Copyright

All Rights Reserved

2023

Supported by:

Federal Ministry
for the Environment, Climate Action,
Nature Conservation and Nuclear Safety

European
Climate Initiative
EUKI

on the basis of a decision
by the German Bundestag

Dokument Smjernice za izvještavanje prema Sporazumu gradonačelnika putem MyCovenant platforme pripremljen je u okviru projekta „Green Kick“ koji implementira Centar za razvoj i podršku CRP iz Tuzle, Bosna i Hercegovina, u partnerstvu sa Fondacijom za razvoj sjevera Crne Gore iz Nikšića i Smart kolektivom iz Beograda, Srbija. Projekat je dio Evropske klimatske inicijative (EUKI) (<https://www.euki.de/en>). EUKI je instrument za finansiranje projekata Njemačkog federalnog ministarstva za okoliš, klimatsku zaštitu, očuvanje prirode i nuklearnu sigurnost (BMUKN). EUKI konkurs za projektne ideje sproveo je Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH. Sveobuhvatni cilj EUKI-ja je poticanje klimatske saradnje unutar Evropske unije (EU) kako bi se smanjile emisije stakleničkih plinova.

Sadržaj ovog dokumenta ne odražava nužno stavove EUKI-a, BMUKN -a, GIZ-a i partnera.

Supported by:

Federal Ministry
for the Environment, Climate Action,
Nature Conservation and Nuclear Safety

European
Climate Initiative
EUKI

on the basis of a decision
by the German Bundestag

